

Barve odkrivajo bolezn

Sintetične barvne snovi kot zdravila — Važni pripomočki za mikroskopsko preiskavanje

V času, ko se je začela industrija katranskih snovi na vso moč razvijati v deželah Srednje Evrope — bilo je to v osamdesetih, devetdesetih letih prejšnjega stoletja — se je začela razvijati tudi izdelava sintetičnih proizvodov, in še več: vsakokrat ko so kemiki odkrili kakšno novo skupino barvil, ki so jim bile podlaga katranske snovi, so se medicinci in biologi polastili teh novih snovi in jih skušali napraviti za svoje orodje.

Izkazalo se je, da so številna teh barvil izrazita zdravila, še čez to so pa pokazala samo pot do novih načinov zdravljenja in niso bile toliko le barvne snovi, kolikor sintetične metode barvne kemije, ki so prišle farmacevtski kemiji prav. Atoksil in germanin proti spalni bolezni, glasmohin in acetbrin proti malariji in mnogi drugi sintetiški pripomočki so nastali iz barvil.

Med najvažnejšimi snovmi, ki so si iz tega področja našle pot v medicino, so tako zvana mikroskopska barvila. Biološke objekte je po njihovi finejši strukturi pod mikroskopom običajno lažje spoznati, ker se poedini njih sestavni deli le malo razlikujejo drug od drugega. Nasprotno pa se različno obnašajo napram določenim barvilom, in sicer tako, da se nekatere partije pobarvajo krepkeje, nekatere močnejše in jih je tako mogoče bolj razločiti nego v prvotnem stanju. Nad vse važne so take mikroskopske raziskovalne metode za ugotavljanje povzročiteljev kužnih bolezni. Bacile tuberkuloze v sliki ali zajedalce malarije v krvi bi bilo brez barvilnih metod nemožne spoznati.

Toda barvila se dajo izkoristiti še na druge načine. Delovanje obisti se da raziskovati n.p. na ta način, da vbrizgnemo barvilo v kri in opazujemo pot njegovega izločevanja s sečjo. Isto velja za jetra. So namreč barvila, ki jih izločujejo samo jetra v žolč in pridejo tako iz zdravega jeter hitro iz krvnega obtoka, a le težko izginjajo če so jeter bolna.

So pa barvila, ki že sama po sebi težko izginjajo iz krvi. Če vbrizgnemo takšno barvilo v kri in določimo po nekem času, ki je potreben za nješovo popolno pomešanje

s krvjo, njegovo koncentracijo, izračunamo lahko iz te koncentracije in iz količine barvila množino krvi, ki jo ima pacient. Pri nekaterih boleznih krvnega obtoka ima sprejemba te množine važno vlogo in je zato mogoče na ta način ugotoviti bolezen. Kongosko rdečilo ima n.p. lastnost, da se v žla z beljakovinskimi snovmi, ki se pojavljajo kot zelo nevarna komplikacija po nekaterih težkih, dolgotrajnih boleznih, n.p. gnilu kosti. S tem, da se vžaja ta beljakovinska telesa s rdečilom, jih je mogoče spoznati in ugotoviti s tem komplikacijo.

Mnoga barvila imajo lastnost, da fluorescirajo, t.j. da se pričnejo po osvetlitvi sama svetiti. To izkorišča očesni zdravnik, da spozna drugače neviden razdor na površini roženice. Zdrava roženica ne sprejema barvila, pač pa ga sprejemajo drobne uni-

čene partije, ki postanejo na ta način s pomočjo fluorescence vidne.

Že prej smo omenili, da uporabljajo razna barvila za raziskovanja delovanja jeter in obisti. To se pa da izkoristiti še v obilnejši meri. Živ organizem ima sposobnost, da usmerja različne snovi, ki nastajajo s presnovo tja, kjer jih potrebuje. S pomočjo določenih barvil je mogoče ta razdelilna dogajanja spoznati in imenujemo ta postopek »italno barvanje«. Taš zato, ker gre za barvanje organov za življenja in pod vplivom življenjskih dogajanj. Eden najpomembnejših posledkov vitalnega barvanja je bilo odkritje posebnih stanic, ki so razdeljene po vsem telesu kakor bele krvne snovi in ki imajo nalogo loviti tuje snovi, kakor bakterije, škodljive teljavine itd. iz krvi, jih uničevati in spravljati iz telesa.

Grad Glamis in njegovi gospodarji

Yorški vojvoda in njegova soproga, lady Elizabetha Bowes-Lyonova, roditelja princes Elizabete in Margarete-Roze

„Saj sem vedel, da ne bom v petek umrl“

Skrivnostna vloga mehiškega polkovnika Steinmanna v Hauptmannovi aferi — Avtogrami proti plačilu

Z ozirom na dejstvo, da je bila Hauptmannova usmrtnica odročena za trideset dni, je izjavil državni tožilec Willentz, da pomeni odgoditev justifikacije podaljšanje Hauptmannovega življenja ne le a 30, temveč za 90 dni. Po določbah ameriške ustave bo namreč zdaj treba določiti nov datum za Hauptmannovo usmrtnico, ki se lahko zavleče za cele tri mesece.

Vsi ameriški listi se tavijo na dolgo in široko s to odgoditvijo in poročajo, da je Hauptmann, ko so ga obvestili o ukrepu guvernerja Hoffmanna, izjavil: »Saj sem vedel, da ne bom v petek umrl, ker s hočejo pravosodne oblasti pravočasno preprečiti o moji nedolžnosti.

Dnevno prihaja na Hauptmannov naslov kopica pisem, v katerih ga prosijo zlasti ženske za avtograme. Zločinec pa je zvit. Avtograme sicer daje, toda za vsakega zahteva najmanj en dolar plačila in sicer v obliki podpore za svojo ženo in za sina. Širok Amerike pa se snujejo ta čas društva za rešitev Hauptmanna pred smrtjo na električnem stolu. Ta organizacija je baje s svojim vplivom izposlovala pri guvernerju Hoffman-

nu odgoditev usmrtnice, ki bi se bilo moralo izvršiti že 15. januarja.

V ameriško javnost je medtem treščila novica o odkritjih mehiškega polkovnika Steinmanna, ki baje pozna pravzga ugrabitelja Lindberghovega prvorojenca. Listi pišejo, da Steinmann ne more dati podatkov za javnost, ker je obljubil nekemu višjemu policijskemu činitelju, da bo molčal. Baje so ugrabili otroka pristaši verske sekte kristorov v Jalisco. To je tajna organizacija, ki ima v svojem programu tudi nasilna dejanja. Baje so »kristerie« hoteli s tem ugrabljenjem prisiliti ameriško vladu, da bi posredovala v prid vere v Mehiki. To izjavo je baje dal polkovnik Steinmann. Guverner Hoffmann jo je dobil v roke 28. decembra lanskega leta in je 5. januarja potrdil prejem vloge. List »Excellior« meni, da je odgoditev smrtne kazni proti Hauptmannu posledica Steinmannovega odkritja.

Konflikt Rusija-Urugvaj

Ruski poslanik v Urugvaju Minkin, ki mu je vlada urugvajske republike vrnila diplomatske listine zaradi spora z rusko vlado

Da se izognejo davkom

Na Angleškem so si osebe, ki se hočejo izogniti plačevanja davkov za dragocena darila, izmislile nov trik. Če hočejo kakšnemu sorodniku ali komur koli darovati večjo vsoto, ki bi bila podvržena davku, je ne darujejo, temveč jo formalno za dolgo časa »posodijo«, n. pr. za 200 ali pa tudi za 1000 let. Ti primeri so se tako pomnožili in davčna oblast je imela od takšnega darovanja tako malo koristi, da je nekatere darovalce končno poslala pred sodnike. Oblast hoče izsiliti principialen sklep, da-li je takšna »posojila« v resnici smatrati za posojila ali pa vendarle za darila.

Madrid je milijonsko mesto

Španska prestolnica šteje po zadnji statistiki 991.435 prebivalcev in je torej skoraj milijonsko mesto. Njegovo število prebivalstva je največje, kar so ga doslej našli v Madridu.

Zadnje besede

Angleški ministrski predsednik Stanley Baldwin je sporočil v svojem komemorativnem radijskem govoru o pokojnem kralju Juriju V. da je mislil blagopokojni vladar do zadnjega na državo. Kratko preden je izdihnil, je izustil vprašanje: »Kako je z državo?« Njegov tajnik mu je odvrnil: »Velikanstvo, vse je v redu«. Kmalu po teh besedah je kralj Jurij V. umrl.

Sorodstvo pokojnega kralja

Rodbina pokojnega angleškega kralja Jurija V. je velika. Poleg petih otrok je zapustil pet vnukov (dve hčeri novega prestolonaslednika, Yorškega vojvode, dva otroka Earla of Harewooda in sina Kentskega vojvode). Generacija pokojnika je zastopana v sorodstvu po njegovi sestri, 66letni norveški kraljici Maud.

Zivijo pa še bratje in sestra pokojnega Edvarda VII. očeta Jurija V., in sicer: princesa Luiza, ki ji je zdaj 87 let. Connaughtski vojvoda, ki je star 85 let in princesa Beatrika, ki je v 87. letu. Pokojni angleški kralj je imel na evropskih dvorih največje sorodstvo, zlasti več svakov. Zadnji ruski car je bil svak Jurija V. Oba vladarja sta si bila tudi v obrazu izredno podobna.

Kraljeva smrt in tipografi

Prški listi poročajo: Novica o smrti kralja Jurija V. je prispela v Prago v torek, kmalu po eni uri zjutraj. Kolektivna pogodba med tiskarnami in stavci pa prepoveduje tipografsko delo po 1. uri ponoči. Zaradi tega ni večina prških listov mogla iziti. Nekateri pa so vendar izšli in so bili seveda takoj razprodani. V tiskarnah, kjer so listi izšli, so stavci delali čez uro. Tipografi se torej niso držali enotno. Ker so bili s tem oškodovani valiki listi, kakor: Nar. politika, Venkov, Pravo Lido in drugi, bodo tiskarniška podjetja, kjer se tiskajo ti dnevniki, vložila protest pri organizaciji stavcev zaradi enostranskega postopanja v nujnih primerih tiskarskega dela.

Narodne, ne črne zastave

Vsa Anglija je zaradi kraljeve smrti pogreznjena v globoko žalost, toda na hišah ne visijo črne, ampak narodne zastave. Zalovanje je podčrtano samo v načinu, kako so narodne zastave izvešene. Visijo namreč na pol droga.

Razoglavi kralj

Bivši Waleški princ, novi angleški kralj Edvard VIII. se je vrnil po smrti svojega visokega očeta z letalom iz Sandringhama v London. To je prvi primer v zgodovini Anglije, da kralj zaupa svoje življenje aeroplanu. Kralja je na tej vožnji spremljal njegov brat, Yorški vojvoda.

Ko sta novi kralj in prestolonaslednik na hendonskem letališču stopila iz letala, sta sedla v avto, ki je urno zdirjal proti palači St. Jamesa, kjer ima novi kralj svoje stanovanje. Kralj Edvard je bil na tej vožnji razoglav. Londončani si to stvar tolmačijo tako, da hoče bivši Waleški princ tudi kot kralj Edvard VIII. ohraniti sportne navade, ki so ga tako neskončno priljubile doma in po svetu.

Devet mesecev žalovanja

Ko se je vrčal novi angleški kralj Edvard VIII. iz Sandringhama v London, se je vozil v črnem avtomobilu. Prispel je domov okoli trinajstih popoldne, ob času, ko ga nihče ni pričakoval. Niti policija ni bila obveščena o tem, da je novi kralj na potu. Nenadoma pa se je pojavil na ulici črn avtomobil, ki je močno hupal. Vozilo se je ustavilo. Sele tedaj so ljudje videli, komu so se izognili avtomobilisti, ko je prečkal njihovo pot. Edvard VIII. se je podal kralj kotem v Buckinghamsko palačo, kjer je izdal ukaz o dvornem žalovanju. Doslej je takšno žalovanje trajalo leto dni, zdaj pa je novi kralj odredil, da bo trajalo samo devet mesecev. Od 21. julija do 21. oktobra ne bo dvor več v globoki žalosti.

Novi prestolonaslednik

Ko je postal kralj Edvard VIII. avtomatično nasledil v prestolonasledstvu njegove najstarejši brat, vojvoda Yorški, ki je polgodrugo leto mlajši od novega kralja. Presumptivni prestolonaslednik, kakor imenujejo kraljevega brata v Angliji, je oženjen od svojega 28. leta s hčerjo Earla Starh-morskega, lady Elizabetha Bowes-Lyonovo, ki ima zdaj 36 let. Lady je izredno priljubljena. Če bi kdaj ob strani svojega soproga zasedla angleški prestol, bi bila v zgodovini hanoveranske in saško-koburške-gotske vladarske rodovine prva kraljica čisti angleške krvi. Vse njene prednice v sedanji dinastiji so namreč bile inozemke.

Yorški vojvoda in vojvodinja imata dve hčeri. Starejša je princesa Elizabeta in bo v aprilu stopila v deseto leto. Mlajši princ Margareti-Rozi je šele pet let. Če bi torej kralj Edvard VIII. ostal samski in bi tudi vojvoda Yorški ostal brez moškega potomstva, bi nkoč zasedla prestol Anglije princesa Elizabeta. Postala bi naslednica svoje znamenite predhodnice kraljice Elizabete, ki je napravila iz Anglije svetovno veljelo.

Kipling je bil bogat

Pred dnevi v Londonu umrl angleški pisatelj Rudyard Kipling je zapustil po desetih milijonih funtov. To je doslej največje premoženje gotovine. To je doslej največje premoženje, ki ga je doslej zaslužil kakšen »svetovni avtor« s peresom. Samo »Džungla« je nesla Kiplingu letno nad 10.000 funtov honorarja. Znan je izrek, da je dobil Kipling za vsako besedo »Džungla« štiri angleške funte denarja.

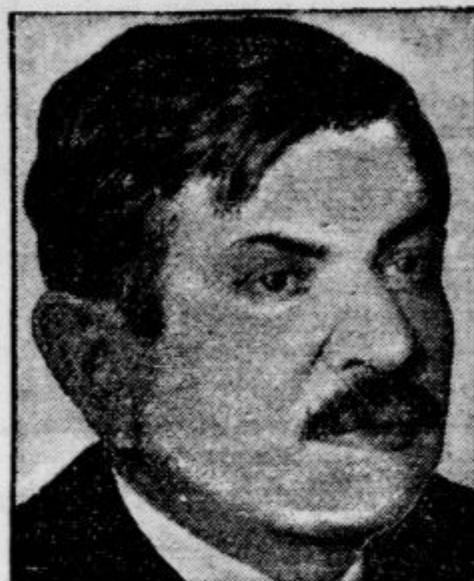
Izvižgani Furtwängler

Te dni je v Budimpešti dirigiral največji nemški dirigent Wilhelm Furtwängler koncert, ki je imel na programu Beethov-nove in Schumannove skladbe. Na plakatu, ki je oznanil koncert pa je bilo napisano, da se bo »zvajal tudi neki Mendelssohnov komad. Ko je bil Beethovnov in Schumannov program izčrpan, je Furtwängler odšel s pulta, židovska publika pa je zahtevala še Mendelssohna in ko se ta ni izvajal, so začeli poslušalci rogoviti proti dirigentu. Furtwängler je nato »zjavil, da je bil program natienjen brez njegove vednosti in da noče mešati politike z umetnostjo.

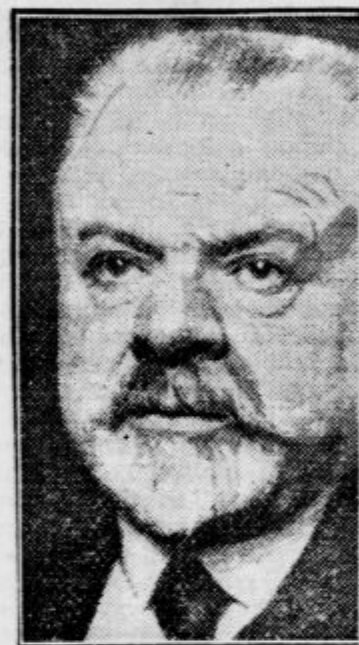
Kriza francoske vlade

Izzval jo je Herriot

Odstopiti je moral Laval

Novo vlado bo mogoče sestavil dosedanji finančni minister Regnier

Arletta Staviska potuje v Ameriko

Iz Pariza poročajo, da si je preskrbela Arletta Staviska, vdova po velikem sloparju, vizum za Zedinjeno državo. Odpotovala bo te dni iz Southamptona v Ameriko. Iz Pariza se je že odpeljala. Ustavila se bo v New Yorku, kamor je bila angažirana takoj po oprostitvi razsodbi v Parizu. V Ameriki bo Arletta Staviska nastopala v varietetih. Francoski listi tudi poročajo, da je prajela kopico moških ponudb v Ameriko. Doslej se ni oddala še za nobenega ženina. Baje je za enkrat izključeno, da bi se onečila.

Epidemija koz v Arktidi

V neki koloniji poljedelcev iz ameriškega Srednjega Zapada, v Palmerju na Aljaski, so začele razsajati kozje »in sicer v arktični obliki te bolezni. Obbolele osebe so spravili v izolacijske barake, oblasti se pa boje, da je že vsa kolonija okužena.

A NEKDOTA

Bronhijalni katar je pokojnega angleškega kralja Jurija V. zvesto spremljal skozi zadnjih dvajset let. L. 1916. je kralj obiskal bojišče na Flandrskem in tedaj ga je vrgel iz sedla nervozen konj. Zival se je zgrudila v blato in padla na vladarja, ki si je ob tej priliki zlomil več reber. To je kraljeva pljuča znatno poškodovalo. Ostal mu je bronhijalni katar, ki ga niso mogli zdraviti nikoli več temeljito izlečiti. Kadar se mu je ponovila bronhitis, je dejal zdravnikom, ki so ga svarili, naj čuva svoje zdravje: »Ah kaj, to je moja stara bolezen! Navadil sem se je kakor ona mene. Pozna se predolgo, da bi se mogla ločiti.

VS AK DAN ENA

»Ah, oprostite, mislim sem, da je tukaj prostor za tankanje.« (aJudge«)

Ustavljena ofenziva

General Graziani, ki je izvedel sunek proti četam rasa Deste na južni fronti v Abesiniji. Njegova ofenziva je po zadnjih vesteh ustavljena

Razočarana črna Venera

Izdajstvo nad koristmi črnega plemena

Preteklo je skoraj deset let, od kar je Jožefina Bakerjeva zapustila svoje rodno mesto New York. Od tedaj je doživela v Parizu največje triumfe, njeno ime je postalo v svetu cel poim. Zadnji čas je njena slava sicer nekoliko obledela, toda pariška publika jo še vedno obožuje. Nje povratek v domovino je tisk še vedno upravičeno vrednotil kot velik dogodek. Tam večje je bilo razočaranje, ki ga je čokoladna zvezdnica učala na domačih tleh.

Naročila si je brzojavno sobe v enem najodličnejših newyorških hotelov. Ko pa je tam izstopila iz svojega voza, ji je hotel-ski ravnatelj v zadregi povedal, da ne more dobiti stanovanja. Na njeno začudeno vprašanje, zakaj ne, se je najprvo izvijal, potem ji je dal razumeti, da bi belim gostom tega hotela ne bilo prav, če bi v njihovo družbo prišla - zamorka. Užaljena je stopila Bakerjeva do drugega hotela, do tretjega - povsod so ji vljudno - kolikor se da to vljudno imenovati - toda odločno povedali, da so vse

sobe »oddane«. Končno ji ni preostalo drugo, nego da se je zadovoljila - z nekim hotelom v zamorski četrti Harlemu. A tudi tu jo je čakalo grdo razočaranje. Tudi njeni črni rojaki je niso sprejeli nič preveč prijazno. Obljubljajo ji, da bodo priredili demonstracije proti njej, če ne še kaj hujšega. Plesalka je bila med tem namreč že popolnoma pozabila, da se je v sedanjem italijansko - abesinskem sporu postavila na stran Mussolinija... In to smatrajo ameriški črnci po pravici za izdajstvo nad koristmi črnega plemena.

Himalaja rase

Profesor Dyrenfurth, geolog, ki se je udeležil zadnje ekspedicije na Himalajo, poroča, da himalajsko gorovje kot največji gorski masiv na svetu stalno narašča. Dvigne se vsako leto za 10 centimetrov.

Canterburyski nadškof

Je podelil pokojnemu angleškemu kralju zakramente za umirajočo

